

Det tredje Riges øjne og ører: De hemmelige SS-rapporter 1939-1945

Titel: Det tredje Riges øjne og ører - De hemmelige SS-rapporter 1939-1945

Forfatter: Peter Harmsen.

Forlag: Udgivet af Lindhardt og Ringhof den 31. oktober 2025. 456 sider illustreret.

Pris: 329,95. kr.

Vurdering: 4 ud af 5 faner

Anmeldt af: Poul Grooss, kommandør (pensioneret)

...

Det er en god og usædvanlig bog om en niche forholdene i Tyskland under Den anden Verdenskrig, som ikke har været særligt godt belyst af andre historikere.

Under det nazistiske styre var der intet demokrati, men magthaverne havde alligevel brug for at vide, hvad befolkningen egentlig tænkte. Opinionsundersøgelser blev erstattet af rapporter

fra Sicherheitsdienst (SD), som hørte under SS og dermed under Heinrich Himmler. En vigtig modtager af rapporterne var propagandaminister Josef Goebbels. Under hele krigen blev der indsendt rapporter til SD to gange om ugen. I 1984 udgav Heinz Boberach *"Meldungen aus dem Reich: Die geheimen Lageberichte des Sicherheitsdienstes der SS 1938 – 1945"*. (*"De hemmelige situationsrapporter fra SD (underlagt SS) 1938 – 1945"*). Det er denne udgivelse, som danner grundlaget for Peter Harmsens bog. I alt drejer det sig om 6.740 siders tekst fordelt på 17 bind. Peter Harmsen har valgt at fokusere på rapporterne fra krigen start i september 1939 og frem til krigen afslutning.

De partitro informanter skulle oplyse regimet om, hvad folk ude i samfundet egentlig tænkte, og propagandaminister Josef Goebbels kunne så tilrette propagandaen, hvis der måtte være behov for det. SD kunne tage sig af forhold, der skulle efterforskes i forhold til Det tredje Riges love og bestemmelser.

Et af problemerne med rapporterne var, at informanterne udelukkende var mænd, og de var formentlig også mænd, der var noget oppe i årene. En stor del af den hjemmевærende befolkning var kvinder, fordi mange mænd var sendt i krig langt væk. Rapporterne omtaler ofte soldaterhustruers utroskab. Hvis kvindernes sexlyst blev tilfredsstillet af krigsfanger eller udenlandske arbejdere var det ekstra galt. Der var også problemer med kønssygdomme og uønskede graviditeter. Rapporterne nævner piger på 13-14 år med et aktivt sexliv. Under den årlige "Partidag" i 1936 deltog ca. 100.000 unge fra henholdsvis Hitlerjugend (partiets drengekorps) og Bund Deutscher Mädel (partiets pigekorps). Der var kun et beskedent opsyn med de unge, og det resulterede i 900 graviditeter blandt unge piger i alderen 15 til 18 år.

Ligeledes var ungdommens problemer også svære at formidle for informanterne. Ungdommen kunne godt lide jazzmusik, og for informanterne var det "dekadent". Goebbels prøvede derfor at formidle noget "let dansemusik" i radioen. De unge blev ofte opfattet som uopdragne og uden høflighed. Rapporterne antyder, at det måske kunne skyldes, at "opdragerne" var i krig eller sat i arbejde på fabrikkerne.

Bare det at studere rapporternes udseende indikerer noget om krigen gang for læseren. Indledningsvis bestod de af sirligt beskrevne A4-ark af god kvalitet. Mod krigen slutning blev de skrevet på tyndt og billigt papir og tilføjet rettelser skrevet i hånden.

I Det tredje Rige prøvede systemet at fremelske et "folkefællesskab", men rapporterne viser med stor tydelighed, at partiets store ideer ikke nødvendigvis blev delt af befolkningen. For eksempel ønskede man at sende store tyske befolkningsgrupper over i den vestlige del af Sovjetunionen, men breve fra tyske soldater på Østfronten afslørede, at området ikke var

attraktivt. De ville gerne bo og arbejde i det vestlige Tyskland. Ikke engang det erobrede Polen var attraktivt.

I løbet af krigen blev Det tredje Rige til et mangelsamfund, og i rapporterne kan man læse om mangel på solidaritet. Hvis man havde fine forbindelser eller var velhavende, gjaldt der andre regler end for den almindelige arbejderfamilie.

Rapporterne tegner også et billede af det tyske sundhedssystem, som i starten var velfungerende. To eksempler fremhæves. En kvinde fik konstateret tuberkulose den 14. februar 1940. Der kom mange skrivelser frem og tilbage, men den 31. oktober 1940 fik hun endelig besked fra sanatoriet om, at hun kunne indlægges. Hun døde samme dag. Det andet eksempel var en far, som mistede en søn, som var blevet smittet med difteri. Lægen kunne ikke komme for at behandle drengen, fordi der var benzinmangel. Faderen fremhævede, "at noget måtte være galt i samfundets prioriteringer, når ølbilen åbenbart kunne køre hver dag."

Endelig er der en række betragtninger blandt tyskere om udlændinge. Kunne tyskere egentlig acceptere japanerne som allierede, og kunne de samarbejde med disse folk, som tilhørte en laverestående race? Den tysksindede befolkning i Sønderjylland havde håbet på grænserevisioner efter den 9. april 1940. Det tyske mindretal havde også håbet på en lidt bedre beskyttelse, men som det nævnes i bogen, "så udviklede der sig i sommeren 1940 et vist mismod og en modløshed i folkegruppen".

Alt i alt en ganske læseværdig bog om en række problemer, som ikke tidligere har været genstand for opmærksomhed. Den er opdelt i kapitler med forskellige emner, hvilket gør den meget overskuelig.

Poul Grooss, kommandør (pensioneret)

Tilføj kommentar

Du skal **logge ind** for at kommentere på denne samtale.

0 Beskeder

Tidligste Først

